

Leena Lehtolainen

Häi eli pajol

MARIA KALLIO -DEKKU

KÄÄNTÄNYT

Maria Kuismin

KARJALAN SIVISTYSSEURA

2025

Alkuperäinen teos:
Leena Lehtolainen
Ensimmäinen murhani
Maria Kallio -dekkari

Copyright © Leena Lehtolainen, 1993
Original edition published by Tammi, 1993

Karelian language edition published by agreement with Leena Lehtolainen and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland.
Translation © Maria Kuismin, 2025

1. painos 2025

ISBN: 978-952-7193-89-1

Kirjapaino: MarkPrint Oy

Käännös: Maria Kuismin
Taitto: Toni Saarinen

Kiännöksen kielen on tarkistannuh Päivännouzu-Suomen yliopiston karjalan kielen elvytysprojektan kielispecialistu Hiloïn Natoi (Natalia Giloeva). Suvikarjalazet dialougat on tarkistannuh Olli Hanna Sae (Sade Kondelin).

Virda venehtä vief, midä taival kägiey?
Lyöy kuohut lotkan laudua da hangua
Ongo ihmin' ehkoin virvaliekki rauhatoin
Jo hiekka helie riibailoubi jalgua
Kirjutettu oččah on oza roindua myö
Kos eletty päivä ildah, siidä algau yö
Ildazor'an jälles katkuau hengilangua

Virda venehtä vief, midä taival kägiey
Kenkänä siid ei tiijä min on äijys
Meri, taivas da mua, kaikki vain proidijua
Kuinba ilmanijän hengi meijän säilys
Ga unessa vain nenga sen ajatella voi
Viel tulou kevät kerran da koite puhas roih
Koin pihapuu jo huondestuules häily

Vaingo valeh se liey? Virda venehtä vief

Eino Leino

Prel'uudii

Jyri havačui hirvien kuzetuksen periä. Suus andoi sille kui viskin, piivon, čosnokan da liijan äijän papiroskan jälles tavan mugahgi, da häi toivoi, gu talois löydys ruskiedu Jaffua. Pohmel'l'as Jyri pidi ylen äijän ruskiedu Jaffua – ollou pyzynyh tilandeh hantuzis da ei olle piidänyh kerras tartuo piivoh.

Huondes oli taivahallizen čoma. Tuulia da Mirja istuttih verandal da varustettih huondesveruo. Jyrii nagratti naizien taratandu juustoluaduloin ominažuksis – tottu sanuo nenne kaksi nivouse ei suvaija toine tostu. Kerran yksi oli POLan libo Päivännouzusuomelazien Ozakundien Laulajien paras soprano da toine paras al'to, heile vältämättäh pidi oppie tirpua. Mirja oli toveline al'ton perikuva, muzavu, sangiettavu da juimakole ozuttai. Pädis čiganakakse Verdin Trubaduurah, mibo sen nimi oligi...

Kirkas päivypasto puutui silmih nenga, ga kai piäs juhkahtih. Varmuokse Jyri otti kaksi Superburanua, häi vikse oli jo immuuni ibuprofienale. Ruskiedu Jaffua ei löydynyh, ga yhtelläh veresty mehuu piädyi olemah.

Muailmu riäzitti omassah tävvelližyöl: meri čäigäi, kajoit čiihottih randuteloin lähäl, ildupäivän räken sait jo ovvostua. Pajatandu moizel räkel ei olis kebjei.

– Nu Jyri, pohmeliuvuitgo? Tuulia irvisti. Häigi ozuttihes valpahale, vikse kaikil oli puuttunuh muata vaiku vähäine. Ga who cares. Ruadoh pidi vaste huomei.

– Vielägö toizet muatah?

– Piia meni kezoidu kylbemäh. Eule vie toizii nägnyh. Voidas hil’akkazeh jo nosta, ku tapahuttazimmogi midätah. Mirja n’urpistelihes, hänele šmotkoilijat ei oldu miel’dy myö. POLan paras mahtolline kaksinaine kvartiettu oli hänen mieles tulluh Jukan vah-nembien duačale enne kaikkie harjaittelemah tärgieh ezitykseh niškoi eigo ryyppiämäh. Vot nosta, koufeit jernie da iändy avuamah.

Jyri nouzi. Kezoin kylvendy vois olla hyvä ideju. Merivezi oli graduussua kaksikymmen, juuri pättävy. Häi lähti lontostamah randuteloile. Piia nägyi kylyrannas, por’atkahah bikinilöih šuorivunnuh. Jyril ei olluh vägie briiluo muga loitos. Da uinduhouzulois häi ei huolinuh, jaksalduakseh da mereh.

Jukkagi oli kezoidu kylbemäs, virui madalas vies randukivii vaste. Sällil vikse oli karunmoine piänkivistys, semmite midä koskou hänen piäs ärvöttäjiä loukkuo. Eigo Jukka muitegi ozutannuhes ylen kirmiele... Jyrin vačču kiändi mukkii, oksendus puutui randuruvvikkoh.

Vaste kodvazen peräs hänel puutui nosta da vuappuo kohti verandua, kudamas nygöi oli ližiä rahvastu. Jyrin kirkas da kajehtittu ykköstenoru ei maltanuh sanuo nimidä.

– Midä sit tyräzilleh korhistelettos? Tuulia tuikkai.

– Jukka... Tualla teloilla, nu mekkeli... Viksi hiän on kuollun! Männyn vedeh!

– Kehnuogo pagizet?

Antti lähti rynnistämäh randah, Mirja riehahtih jälles händy. Kodvazen peräs Mirja tuli järilleh da juoksi telefonah. Hädänoumerat oli hyvin kirjutettu telefonan bokkah. Krinčazil istujat kuultih, kui Mirjan madal, hengästynnyh al’to kučui ezmäi policien da äski sit ambulanzin.

1

VIRDA VENEHTÄ VIEY, MIDÄ TAIVAL KÄGIEY?

Telefonan soittajes minä pezimmös, huuhtoin suolat hibjaspäi. Kuulin iččeni iänen autovastuajas, sit kolliegan kiirehellizen pakičuksen zvonie. Välliä pyhiäpäiviä oligi kestänyh jo hätken, no en olluh maltanuh olla ni rannal. Mindählienne olin pidänyh vellalližuonnu pidiä kezän enzymäzen vällän räken päivän rannal päivittyjen, hos tottu sanuo vihain virumistu da randuelostu. Mennyt talvel kävyin gimnastiekal siännönmugahizesti, da minun rungu oli parembas nävös vuozih. Ga täl piivonjuonduhovul en nikonzu piäzis vačanjylmyričäs.

Sammutin vastuajan da zvoniin laitoksen noumerah. Keskus yhtisti Ranele.

– Terveh naine! Olen viijentostu minuutan peräs alahazen veriän luo. Vešit on jo keräl. Olis yksi pokoiniekku Vuosuares, por'atkupolicien brihat ilmoitettih puoli čuasuu tagaperin. Eihäi sinulles pie nimidä ottua omas pertispäi? Näimmökseh!

Davai ruadoh, duumaičän midätah piäle pandavua škuapas eččijes. Virgujukku oli Pasilas, sit parembat džinsat vältettih. Tukat oldih mämmät, no kuivuaju vai pörhistäs net ruskiekse tuulenpezäkse.

Opiin vieldiä midätah manklua ruskottavah rožah da irvistin zirkalole. Sit nägyi kengi muu, migu kunnivoittavu naiskonstuabelii: Vi-handankeldazet silmät ozuttihes kažil laihinah suaduloil, karhakan liinupörhän värii oli syvendetty ruskiel mujul (vaiku Melody da minä...). Kaikis suurin piirreh oli minun nydžynenä, kudaman päiväine oli kirjannuh kurmičoil. Suudu kentah oli väittänyh čusvakkahakse, kudai tovelleh merkiččöy liijakse sangiedu alahuuldu. Minulgo, puoskan

nägöhizel naizenallul, pidäs nygöi lähtie zakonan da por'atkan puolistajakse Vuosaaren agjale?

Ranen sirienat kuuluttih jo loittuopäi. Häi suvaičči niilöin ulvottamistu, muga kui puolet Suomen toizisgi policielois. Kuolluot ei karrata, no eihäi sidä rahvahal pie tiediä.

– Tehniekan brihat mendih jo iel, Rane virki aziellizeh tabah, ku nouzettelin Saabah hänen rinnale. – Sit pokoiniekku Vuosuares, mennyh vedeh, ga midätah kummua sit on. Kolmekymmenvuodine briha, olisgo nimi olluh Peltonen. Niidy oli olluh kymmeniene miltahto duačal nedälinloppuu olemas, midätah horajoukkuo, da huondeksel tämä Peltonen löydyi meres.

– Ongo kentahto jähkännyh händy mereh?

– Emmo tiijä. Tuli vähättäväh faktua.

– Mibo dieloloi tämä hora on?

– Vikse hyö oldih mitlienne pajattajat. Rane kiännäldi Itäväyläle muga, ku šläimähtin da kibieh iškeldin kynäbryksen mašinan ukseh. Alistunnuoh hengähtäjen kiinitin pahattavan turvuvyön: se oli miespoliciikorgevuol da painoi minun kaglua.

– Kusbo Kinnunen on? Da kai toizet? Eigos sinulgi pidänyh olla välly päivy?

– Sällit ollah kiini sit egläzes veičel pyständäs. Kinnustu olen opitelluh tavata jälgimäzet puoli čuasuu, no tiijäthäi nämämä pyhätpäivät... Parandelou pohmel'l'ua miltahto terasal.

Rane painoi niškan da hengähtih. Emmo tahtonuh jatkaa paginua. Meijän ozaston piälikkö, komissuaru Kalevi Kinnunen, oli alkoholiekku. Čökeh. Minä olin hierarhijas hänen jälles da minul pidi otua dielo hantuzih kuni Kinnunen toimenis humalas libo pohmel'l'as. Čökeh.

– Kuule, Rane. Minä vikse tunnen sen kuolluon, libo tunzin... Se on vähä tuhmu dielo...

– Minun loma algau huomei, da sen loman pien. Tämä kačo on nygöi sinun hommuas, pane hyväks libo pahaks. Täs ruavos ei kyzeltä.

Ranen iänes kuului, ku parem minul olis olluh jähä opastumah advokuatakse. Olizin suannuh hos iče vallita hommat. Rane oli ainos kohtavunnuh minuh ebäilten muga, kui äijät toizetgi laitoksel. Minä

olin naine da nuori, engo nimittuine alalline, oigei da pyzyi policii muga kui net toizet, virransijahine vai, jällel kaksi kuudu tirpandua sluužindas policiilaitoksel.

Yliopastujien koitthen jälles olin kaikkien kummakse pyrginyhes da päässyh policiiškolah. Minähäi olin vie školas mittuinelienne vastahnouzi, nahkutakkipunkari da sain vie laudaturan arvosanat. No, kluasan toizes punkaris da kaikkii pahimas patturoijas myöhembä rodih alaškolan opastai. Minun piä oli täyzi kuvua oigevuonmugazes yhteskunnas. Policiennu olin kuvitelluh avvuttua kui pahanluadijua, mugai pahoipiettyy da muuttua maailmaa. Olin tahtonuh eričystyö huoldopoliciekse.

Ga jo policiiškola oli roinnuh pettymyksekse, hos olin päässyh piäliči mužikoin joukos, kummua sanot, hyvin. Olin jo sissäh harjavunnuh olemah yksi brihois. Škola-aigua soitin bassuo brihakkahas joukos da kižain jalgumiäččyh ”toizien brihoin” kel.

Olin harjavunnuh olemah kluasan paras, muga sit pidi olla dai policiiškolas. Policien ruavos jälgimäi oli minule liijakse. Se-tämä vuoziraportoin kirjutandas, irdolasnaizien rungantarkistukses da laukkuvarrastajien socializien perien sellittelendäs täydyi minule. Käytin vauku vuittii omas ičes, sidä kaikkii tylčimiä da kaikkii enäm virguniekan ruadoh tartučču. Minun myödymiely nikelle ei pidänyh. Minun aivoloile – kudamien harjaitus ainos oli olluh minule miely myö – ei löydynyh ruaduo.

Minun opastunduhimo oli nossuh uvvessah sen-tämän policiivuvven jälles. Kävyin terväzeh erähän piällystökursua. Naizii ei olluh, da piäzin toinah ylenemäh tavallistu raviembah. Se nostatti kaikenmostu paginua kajehmielizien brihoin keskes. Vie enämbäl minun kolliegot tabavutti se, ku en olluh ruadi iččeni ammatih. Lopukse minä pyrriimmös da piäzin Oigevustiijollizeh da silloi smietiin, ku jälgimäi olizin oigies kohtas. Suvvonkäytändy kiinnosti minuu iellehgi, da kaksikymmenkolmevuodehizennu uskoin, ku tiijän midä tahton omas elokses.

Opastundan aigua ruavoin sijahizennu kezäl da toiziigi päivyndähizii aigoi policiilaitoksel. Da nygöi, viitty vuottu myöhembä, olin myöstin policiennu. Opastundu oli alganuh terstavuttua, da duumavo puolen vuvven sijahižuos Helsingin policiilaitoksen rikosozaston

vägivaldutoimistos oli ozutannuhes hyväkse, semmite ku roimmos rikosoigevuon eričuspecistakse. Olin duumainnuh, ku suan puolen vuvven aigua loittožuttu opastundas da uuttu nägöalua elokseh. Täs-säh tähgi uskondu ozuttihes pillakse. Rikostutkijannu en voinnuh ni-midä muudu paiči smiettie ruadodieluo, kävvä silloi-toiči piivole da vähästy puaksumba gimnastiekale libo juoksemah.

Ližäkse minun piälikkö ruadoi vaiku kymmene procentua sit ruavos, kudai olis pidänyh. Lopun aigua häi libo joi libo oli pohmel'las. En voinnuh ni uskuo, ku händy ei vietty katkuandah jo vuozii tagaperin. Meil toizil pidi ruadua kai Kinnuzengi ruavot, da semmite nygöi kezäl tilandeh oli toven vaigei. Palkuandudengat sijahižih näh loppiettihes jo sulakuul, da väzynyzien ruadajien lomat jo annettih kätty.

Sidä paiči en olluh jo moine viluverelline, kui nuorembannu olin smiettinyh, no olis olluh suuri haire tunnustua se. Mieskolliegiat piet-tih silmäzel juuri minun nervoi, kačeltih tarkah minun reakcieloj sit, konzu tutkiin viel lievendettyy rikkikislottua juonnuon jerničän ok-senduksen da kislotan syödylöin syväimyksien katettuu rungua. Vikse sit toiziigi oksendutti, ga minul oli kaikkii vähembi luba ozuttua ög-lästyttämisty – olinhäi naine. Da minähäi olin kova, da kaikkii pahem soitin suudu dieloh näh policien koufeilas, hos havvotun kanan syö-mine silloi ozuttihes kudakui mahtottomale.

Omale nävöle lopukse en voinnuh nimidä: ozutimmos liijakse naizele. Minul vältämättäh pidi pidiä kidžerät tukat pitkinny sendäh, ku ollus net lyhyöt, olis pörhakkö ozutannuh joga čurah. Olin mie-hien rinnal madal. Madaluoh oli policiiškolah piäzendy läs jiännyh-gi, no olemattomat viizi santimetrii oli liägärintovestukseh ližännyh tuttavu liägäri. Minun rungua oli kummu naizellizien muodoloin da miehekkähien lihaksien sevoitus. Pienekse naizekse olen vägevy, da tiijän omat väit muga hyvin, ku en varua varaittaviigi tilandehii. Juuri nygöi olizin yhtelläh toivonuh röyhäh sivottuloin tukkien da poli-ciiuniforman tuoduu ičenvarmuttu.

Tässäh kai minun dielot, kui hengi- mugai toizetgi rikokset, oldih oldu kudakui persounattomat. Nygöi sanat ”hora” da ”Peltonen” puu-tuttih minun piäh varaittavah. Oldaneh minun pahat tundehet tottu, vastas olis vähimyöllehgi puolituttavua ristikanzua, kudamat tiettih

minuu ihan toizes roulis, migu policiennu. Enzimäizenny yliopisto-
talvennu olin elänyh igäväs yhteseländyfatieras Itäkeskukses. Fatičut
torattih alalleh sendäh, ku toine pajatti kudakui puolet koisolendu-
aijas. Toiči Jaanan pertis hol’otti kogonaine kvartiettu, kudamas pa-
jatti bassuo Jaanan mielespiettävy. Jukka Peltonen. Miellyččy-Jukka,
kudamal oli Paul Newmanan silmät da purjehtusmatkoil päivitynnyh
ilve. Jukka, kudian kel yhteh leibäh menendiä Jaana oli šeikuinnuh
illat pitkät da kuččunuh minuu toiči hänen pertih ruskien butilkan
kel dieluo reššimäh.

Tylčien policiimuskulniekoin jälles Jukkah pädi kaččuo. Jaanan
lailattamine ei minuu äijäl häirinyh, ku häi pajatti läs puhtahasti.
Da terstavunnuzin klassillizeh, ga sainhäi ainos panna Popedan täy-
zile iččeni sterkazien kuulokkehis. Sit minun pruavot’outa kuoli eigo
pezäkundu tahtonuh myvvä yksipertihisty fatierua Töölös, ga jäi vuot-
tamah hinnan nouzendua. Piin fatierua kunnos da maksoin vaiku yh-
tivövastikkehen. Fatieran arvo nouzi, da minä varain fatin menetändiä,
no ahnahat rod’nat vuotettih nellikkömetrihinnoin kavundua da jä-
dih sit tyhjin kobrin, ku rodih lama da huovistaldiheh terväh. Muga
elelin iellehgi Eliten čupul. Jaananke vastavuoin silloi-toiči yliopistol,
da kuulin, ku hyö Jukan kel heitettih tietostelendan. Myöhembä Jaa-
na oli mielidynnyh horan Germuanien matkan aigua iżändyperehen
poigah da puuttunuh Germuanieh hausfrauksse. Olimmo vahnoile
fatierudovarišaksile tavanmugazis rastavankartivälilöis. Mustin hämä-
räh toiziigi Jaanan dovariššoi. Nimet da nävöt nostih mieleh raviezeh.
Jukan ližäkse oli olluh toinegi ilopala... Olin konzutah tyhjendännyh
piivobutilkoigi POLilaizien kel. Äijäl varain, ku Vuosaaren joukos olis
tuttavua rožua, sehäi moni oli jännyh opastujien horih pidämäh pit-
kendetty nuoruttu. Kai horarahvas ollah oma ristikanzoin rodu, jouk-
ko mazohistu-pajoperzetty, kuduat tahtotah pajattua merkičyksettömiä
hojotustu iččiedäh tuhmembii-ianizien stemmudovarišoin kel kätittä-
mättömästi viuhtojan muokkuajan vietyyny.

Duačale vedäi dorogu šogeloičči läbi kezänvihandan kuvan. Rane ei
jo ulvotannuh sirienui, no ajoi sitgi selgieh liiguravevuol. Policiimašinale
segi oli luvalline dielo. Luvn ajanduohjavuo, da maltoimmo kiändyö
oigies tiešuaras. Oli toven huigei, konzu policiet yöksyttih – minule
muga oli roinnuh erähän kerran, da minuu ainos sit viäritettih. Meri

čäigäi hobjazennu peldoloin tagan, jänöi hypäldi laškattavah ties poikki, amburjaine opii törmätä avvoi olijas ikkunas mašinah.

– Tiä on erästy endisty hyvälistön duaččua, kudamii bohatat ollah kohendettu ičelleh, Rane sellitti.

Jälginmäi ajoimmo nenga kymmene metrii levies kannakses piäliči da puutuimmo suarenjyttyzele alovehele. Ajoimmo korgien vemmeleriän ual. Vaskipliittu ilmoitti kohtan nimekse Villa Maisetta. Kaidu, heinäl kazvoitunnuh dorogu vedi idillizen duačan pihale, juuri nengozen, kudamas olizin tahtonuh eliä. Kaksi etuažua, valgiet ikkunpielet, puukruuživuo. Pihanurmeh seizoni patrulimašin da tehniekan ozaston vahnu volvonrämiškö.

– Brihathäi oldih raviet. Kusbo se meijän ruadoala on? Nostatin ičelleni huigiettoman, kai aggressiivizen mielen. Ei kyynälehty endizen fatierudovarišan hyväččäzen ex-tieton rungan lähäl.

Por'atkupolicien konstuabeli tuli meile vastah hörčikkähän mustupiän tytön kel. Ezittelimmökseh. Mollembat kačottih minuu ebäilten, da hos olin ovvostanuh ebäilendiä, muokkai se yksikai. Mustupia ozuttihes tuttavale, da nimi Mirja nosti mieleh Jaanan vähembi hyviä kommentua horan pahimah n'urpistelijah näh. Mirja ei ni juonnuh viinua, mi silloi viizi vuotta tagaperin niilöis piirilöis oli kaikis pahin rikos. Mirja vedi meidy randah, kus tehniekan brihat fotokuvattih randukivii vaste virujua pokoiniekkua. Liägäriigi oli jo kohtal. Arbain, ku meidy oli vuotettu jo hätki, ku kai muu oli jo valmis. Tundui hölmöle, ku toizet oldih vuotettu minuu kačastamah rungua enne viespäi nostandua. En ni tahtonuh kaččuo kogo haiskah, en tunnustua sidä Jukakse, en nähtä, midä Jukale oli roinnuh. – Milbo ozutahes? kyzysin sigariettua kurijal da vähimyölleh viizikymmen kiluo ylipainozel rikosliägäril, kudai inhoi minuu läs yhty äijäl, kui minä händy. Eronnu oli se, ku minä tiezin händy putin mužikakse omassah alal, no häi ei duumainnuh sidä samastu minuh näh.

– Kusbo Kinnunen on? Mahkonen kyzyi ebäilten.

– On kus ollougi, vastain aggressiivizeh. – Emmo myö voi sidä jiahä vuottamah. Alguammo tutkimukset. Midä sanot nečen brihan kuolendutabah näh?

– Rožas piätellen häi on uponnuh. No tai piäs olii loukko ozutahes sen verdu mieläkiinittäjäle, ku en tiijä, midäi duumaija.

Pidäy piästä prepariiruimah. Mahkonen ei paissuh minule, ga Ranen jallačinkärgilöile.

– Voibigo olla, ku händy on ezmäi kalaitettu da sit pakutettu vedeh? Rane kyzyi.

– Tovengi. Tai loukkogi ei varmah ihan harmitoi ole, kumman-nägöhine vai. Olis hyvä tiediä, mil händy on iškietty.

– Midäbo sanozit kiveh näh? Rane kaččeli rannan junkuroi, kudamien välis oli kaikenkogostu kivie, kädeh pättäviägi.

– Nu... Sit ongi brihoile hommua, ku kačaldatto tämän rannikon kivet, liägäri tuhahtih.

Annoin ambulanzimiehile luvan nostua pokoiniekku merespäi. Hyö kiännettih sen varovazeh ymbäri. Ilve ozuttih irvokkahal taval tuttavale, pelvaspiä veren da suolan muhkuroitettu. Puhaldusgi ei voinnuh ottua iäre kauhun ilvetty avvoijjännyzis silmis, kudamat loikotettih kui sinizet vardoičusvallot fiolietankirjavas rožas. Meriliivu čomendi valgiedu anorakkua, džinsat oldih tartuttu pal’ahih päivittynnyzih jalgoih. Erähän vuvven tagazen miellyččy-Jukan kuva kävähtih mieleh kibieh. Jukka oli vikse minuu vuotta-kahtu vahnembi, odva vie ni kolmiekyymmendy. Olin nähnyh nuorembiigi kuolluzii, no niilöin rungat oldih oldu libo viinan libo narkoutiekkuainehien syövyt. Piettelin kyynälehi. Opiin avata kulkuu. Rubein tiuskimah tehniekale ohjavoloi: Kusbo loukko Jukan piäh olis voinnuh roita, olisgo häi voinnuh livityö randuteloilpäi. Da muga ielleh. Tiezin, ku minun kipakoičus ozuttihes vaiku hermokkahazuole, en suannuh peittiä sidä nikui. No hos puolistusministru oli jo ruohtinuh itkie julgi, minä en vie voinnuh.

– Läkkä kaččomah, midä nenne nečil duačal tietäh dieloh näh, sanoin Ranele da kiännyin kohti kruuživoittuu duačču. Vaste nygöi dogadiin, ku meren puolizel verandal istui rahvasjoukko. Minun kipakoičendu vältämättäh oli kuulunuh sinne, no niken ei kaččonuh meih, rouno ku hyö oldas opittu kieliä policien olemasolendua.

Lähembi kačottuu duačču ozuttihes viärendyксеle: toinah se oli koupii muapalstal aijemba olluos kruuživoduačas. Muju oli ehtinyh huameta jo erähän vuozikymmenen, no taloi ei voinnuh olla juuri minuu vahnembi. Päiväine pastoi verandale, da myöstin kiroin iččeni poltajat džinsat. Verandal istui septiettu ozuttihes kudakuigi tuttavale.

- Maria! kirkas valgei iäni kajahtih hämmästynyhy.
- Policiigo la olet?
- Mustatgo minuu? Olen Tuulia.

Hyvin mustin Tuulian. Häi kävyi puaksuh meijän fatierah, da toiči olimmo istunuh yhtes yliopiston koufeilas. Tuulia oli olluh mielder myö. Meijän juumoru pädi yhteh toine toizenke. Tuulia oli čomembi, migu mustin. Korgieh rungah oli tulluh aiguhizen naizen šorevuttu.

– Mustan. En maltanuh muheloittua. – Muga... Minä olen yli-konstuabeli Maria Kallio vägivalduozastol, terveh. Da täs on kons-tuabeli Lahtinen. Vot ezitäkkiä allukse omua iččie da sanelkua yön tapahtumih näh. Omih korvihgi tulin nagrettavale engo ruohtinuh kačahtuakseh niked.

Mirja oli vikse johtai roindua myöte. Häi pagizi tazahizel noutal, rouno ku olis lugenuh valmistu kirjutustu. Toinah häi oli planiiruin-nuh sanat edukynde.

– Minä olen Mirja Rasinkangas. Myö olemmo Päivännouzu-suomelazien Ozakundien Laulajien, POLan, pajattajii. Jukka Pelto-zen firmal oli mitah kezätahtumu da hyö tahtottih sinne muuzik-kua. Uskaldettih maksua hyvin, da Jukka keräi kaksinazen kvartietan pajattamah.

Mirjan mugah joukko kerättih Jukan kvartietas da nelläs muus pajattajas, kudamat piävyttih olemah kezäl linnas. Jukan vahnemat oldih purjehtimas, mugai heijän duačču pädi harjaittelendukohtak-se. Kaksinaine kvartiettu oli kerävynnyh egläi ildupäiväl, harjaitelluh erähän čuasun da siirdynyh sit suomelaskanzallizeh kezänvietändäh: kyllyn kylvendäh da ryyppiändäh. Puolen yön jälles rahvas oldih men-dy muate, no Jukan liikkehih näh ei niken ozutannuh tiedäjäle. Jälgi-mäzen kerran händy nähtih elos kahten aigua.

– Minä diiviimmös huondeksel, ku Jukkua ei nägynyh, Mirja saneli. – No sit tuli Jyri röngymäh, ku Jukka on uponnuh, da sie häi oligi... rannas.

Mirjan iäni särizi vähäzel.

- Lekutittogo rungua, konzu menittö Peltostu kaččomah?
- Opittelin vähäzel pul’sua. Emmo myö händy nikunne siirdän-yh, sanoi kuivattavu bassojäni verandan tagaozas. – Muga, olen Antti

Sarkela, mustanet. Ei sit nimittumua pul'sua tundunuh da muitegi häi muga selgieh oli uponnuh, ku tyhjä dielo olis midägi oppie ruadau.

Mustin minä Antingi. Olin läs olluh kaksi nedälii palanuh häneh, konzu häi oli kerran trammis istavunnuh minun viereh da zavodinnuh paginan minun matkulugemizennu olijah Henry Parlandan kirjah näh. Äijygo mužikkua ni tiezi, ken Henry Parland oli? Sit piätin unohtua Antin da keskittyö palvomah Henryy, ga sit paginas algajen briha oli kui kiinitännyh mielä, mugai riäzitännuh minuu. Häi oli hyvä kačču. Kaidu indeiččuilve, suuri kočkunenä, läs kaksi metrii korgevuttu. Silmien ilmielöi odva sai ellendiä, sit oli yhtes kui atkalažuttu mugai pöllästysty. Mustelin, ku Antti oli olluh Jukan hyvä dovariššu.

– Okei. Tämä dielo siirdyy minule, mi merkiččöy, ku kuulustelendat pietäh Pasilas. Tutkindallizis syylöis kehitän, ku lähtettö nygöi kerras duačalpäi iäre. Tahtozin zavodie kuulustelendat vie tänä ehtän da minun mašinas piäzettö, kel pidäy. Täs vikse ei ole lähäl ni bussan azetestu. Nygöi pidäs jo pindupuolizesti tiediä, ken on ken, ammatit, adresit da nengozet. Kirjutatgo, Rane? Kenbo olet? kzyzin lähäl istujal madalkazvozel da ylen nuorettaval brihal, kudual vikse rodih läylen.

– Mie olen Jyri Lasinen, saneli korgei da kirkas tenoruiäni. – Mie olen kaksikymmendä-kolme da opassun matematiekkah da tiedotehniekkah yliopissolla. Briha oli buitegu tulluh ruadohotandupagizuteluh.

– Minä olen Mirja Rasinkangas, sangiettavu mustupiä tyttö toisti. Kaksikymmendy kuuzi, histourienopastui.

– Piia Wahlroos. Iäni odva kuului čupetustu kovembah. Tytöl oli suuret mustat silmät, kaštanankarvazet tukat, sormukset suurien kivienke, hoikku rungu, stil'noit kezäsovot... Registruičin detaliloi suamattah niilöi jälletykseh minun piäs. – Minul on kaksikymmen kuuzi vuotta, opastun pohjasmualazih kielih.

– Sirkku Halonen, kaksikymmen kolme. Opastun hiimieh. Olen Piian sizär, ga häi on miehel, sendäh meil on eri sugunimi. Sirkku oli valpahembi da argipäivällizembi versii šoikienčomas sizäres. Sirkun rinnal istui tančakko jämeitukkaine briha, kudai pideli neidizen kätty. Miespiettävy vikse.

– Olen Timo Huttunen, meččytiedoilii. Kaksviizi.
– Tuulia Rajala, kaksyheksä. Tyhjänruadai.
– Antti Sarkela. Matemuaatiekan assistentu yliopistol. Kaksyheksä. Hos eigo ole yksisama, äijygo igiä meil on.

Rane älähti, häi oli automuattizesti ruvennuh kirjuttamah hosanua da möllisti Sarkelua, buitegu häi oli viäryniekku.

– Hyvä... Keräkkiä kamsut, voimmo lähtie kerras. Lähtin randah pagizuttamah vie tehniekan mužikkoi. Vastavuin nosilkoin kandajienke randutroppazel. Jukan tulii adressi olis patolougien laitos.

Konzu tulin järilleh taloih, Mirja oli tyhjendämäs jääškuappua.

– Muite... Kus kengi magari?

– Jukan perti on ylähän, pertivälin vieres. Jyri da Antti muattih pertivälin toizel puolel, Jukan vellen pertis. Timo da Sirkku muattih pertivälin piäs, Jukan vahnembien kruavatis, da minä, Piia da Tuulia tiä alahan, suuren pertin lattiel.

– Jukka sit oli ainavo, kudai magari yksin?

– Ga vikse. Hos emmo sit äijjä onnuako muannuh. Tundui, buitegu kogo aijan kentahto oli menendälleh kunnettahto. Rahvas juostih käymäläh, Jyrigi tiä alahan, hos ylähän oli toinegi käymäl. Minä magain semmite alguyös ylen pahoi. Tuuliagi hirviah karaitti keroidu, da händy hos kui opiit nostattua, häi vai jatkoi.

– Prosti, ku valvotin sinuu. Tuulia ilmestyi keitändypertih.

– Piia sen sijah vikse muitegi valvoi, onnuako huonon omantunnon periä... Tuulia kačahtihes jääškuappah. – Jäi magei ruakkupada luadimattah. Tulgua meile syömäh, konzu tämä kuulustelendukierros on pietty. Jälğimäine vero Jukan mustokse... Tomuattusoussugi on juuri verenkarvaine. Žiäli, ku on vaiku valgiedu viinii.

– Heitä jo, Tuulia, Mirja purahtihes, kuulemattah särizendiä toizen iänes. Pagein pertispäi da nouzin toizen kerroksen salonah, kus Jyri taitteli magavohuavuo keräle. Salonas avavui kuva merele. Salon jatkui kaijannu pertivälinny, kudaman piäs nägyi suuri magavoperti, vikse Jukan vahnembien. Uksi oli ravolleh. Näin naizen jallat kruavatil. Miehen käzi silitteli niidy. Vikse Sirkku da Timo. Tyhjy magavoperti oli Jukan: nuoren perti, kudai odva oli muuttunuh jälğimäzen kymmenen vuvven aigua. Merensinisty kangastu, seinäl purjehtusplakuattua, kirjuškuapas eräs tyhjy Cutty Sark -butilku, purjehtuskirjua,

gituaru. Stuulal virui villaine paidu. Jallačit oli tungiettu magavosijan alle. Jukka oli kuolenduyöl olluh lekkehel pal’ahin jalloin – onnuako ei olluh tahtonuh nostattua nikedä. Magavosija oli kabrastamattah. Saneligo se, ku kunne Jukka olisgi lähtenyh, häi oli ezmäi muannuh da vikse vuottanuh, kuni piäzis järilleh magavosijah.

Jälgimäzen pertin kaijal kruavatil magai Antti Sarkela käit niškan tagan. Minuu nähtyy häi hyppäi pystyih, kui nuori saldattu feldfeebe-
lin ies.

– Löydygo midätah? Iäni oli selgiesti vihažu.

– Toinah. Sinä magait täs pertis?

– Nu.

– Tiijät... libo tiezit Jukan aiga hyvin. Voizitgo tulla hänen pertih kaččomah, toinah ei tävvy midä?

Antti ozuttihes liijakse suurele pieneh pertih niškoi.

– En nygöi malta sanuo, ku tiä midätah ei täydys. Antti kačahtihes sobaškuappah. – Samat rivut tiä on, kui ennegi. Jukal oli duaččuvešit tiä. Hänel oli vaiku sumčaine keräl, konzu tulimmo. Tuas segi on... Midä sie on, noutua, puhtahat sukat... Semmite tämä perti ozutahes ihan endizele. Antin kačeh puutui stolal virujah kuluh sega-
horapajokogomukseh. Se oli avvoi Kuulan pajon Virda venehtä viey-
-kohtal. Hos en olegi nimittuine rifmurunohuon ystävy, oli minule ainos olluh mieldy myö Eino Leinon runo, kudamah pajo säveldettih. Jukka oli kirjutannuh äijän mustohpanuo noutoin viereh. Antti kačoi muijale. Näin, ku häi pureldi omassah huuldu.

– Tähgö työ egläi harjaittelitto? kyzyin ku sanuo midätah.

– Sihgi. Oli tilattu suomelastu paju.

Jukan dengukukkaro virui noutukniigan vieres. Keräin sen ruok-
koh. Minä kuulin luuloi myö, ku en huomannuh kaikkie sidä, midä
pertis olis voinnuh suaha.

Jälgimäi piäzimmö lähtemäh duačalpäi. Tehniekku jäi eččimäh
tapanduvehkehekse pättäviä vešši. Randu eristettih. Por’atkupolicii
jäi vastuamah Jukan vahnembii, kudamih näh tiettih, ku hyö tullah
ehtän aigua. Kaččelin kuulusteltavien iččeh yöksynytty joukkuo. Toi-
zielpäi ozuttihes mahtollizele, ku kentah čurahine kulgii olis voinnuh
olla tovestajannu Jukan kuolendas. Vois kai olla vastuosgi sit. Sidä
mahtuo ei tietäväine pidänyh jättiä bokkah. Kezän aigua piälinnan

alovehel oli olluh äijy murduo. Toinah Jukka oli tavannuh randah puutunnuon rikollizen?

Yksikai juuri nygöi piäazemas oli kaksinazes kvartietas jäännyh septiettu. Kentah horaniekois onnuako tiezi enämbän, migu saneli. Toinah kentahto heis oli kai tappanuh Jukan. Sit pagin ei olis ni mittuzeh kovah ammattirikollizeh näh, ga tavalline ristikanzu, kudamale viäryžyön paineh rodies terväh liijan jygiekse kandamizekse, duumaičin optimistizeh.

Antti da Tuulia huikkailtih kummah rannale da ozuttihes, gu hyö oldas sellitetty midätah por'atkupolicien joukole.

– Midäbo rodih? kzyyin, ku olin tulemas käskemäh heidy lähtemäh.

– Einstein. Minun kaži, Antti vastai. – Händy ei ole nägynyh erähäh čuassuh, engo voi lähtie hänettäh.

– Smietitgo, gu häi on yöksynyh? Tuulia kzyyi huolevuksis.

– Häihäi rodiihes tiä! Häi on vaiku kustahto gul'aimas.

– Lähtenet yksikai nygöi, ga tule hos järilleh eččimäh kažiidas, sanoin kargiembah, migu tahtoin. Käskin paikale jäännyzii kaččomah, ku tavattas kaži, tullus se. Da hyö möllötettih minuh, kui hajuttomah. ”Vai täs vie kažiloitabailemah”, kengi budbetti äriesti.

Jukan mašin jäi vie duačale tehniekan ezianualizacieh. Kentahto ajas sen myöhembä laboratourieh. Avaimet oldih lövvytty mašinan virdulukus. Piia Wahlroosan Biimerah syndyi viizi horaniekkua. Oli tyhjä dielo panna policiedu vardoimah, ku hyö ei piästäs sobimah alibieliöh näh. Sen hyö oldas ehtitty äijän kerdua enne hos yhten policien tulendua. Olizin voinnuh iškie kihlat sit, ku Mirja Rasin kangas da Antti Sarkela oldih ainavot, kudamat suostuttas lähtemäh policiimašinah. Olizin voittanuh. Tunzin Antin pitkät jallat istuimen selgynojas da vein istuindu edeh. Kosketus kizmitti minuu.

– Midäbo Maria policiennu ruat? Antti kzyyi, konzu kiännyimö meččyodorogazelpäi suurembale juamale. – Konzu jälgimästy kerdua näin sinuu, ga olit opastumas juristakse.

– Kävyin policiiškolan. Puutui olemah pättävy ruavonsijahižus.

– Oletgo äijängi reššinyh nengomua – piäniekoičendua?

– Tävyndälleh.

– Älä sälli väheksi tytön hajuu, häi velliin tabuau viäryniekan, Rane virki muigieh. Muheloitin. Ranen madalussindroumu myöstin iški. Ranel oli vaiku vähästy enämbi policien vähimäskorgevuttu da häi kohtavui automuattizen vihamielizeh iččiedäh selgiesti korgiembih miehiih. En kehtannuh sanuo Ranele ni työttelyh näh, ku häi kerran minuu puolisti. Ainos policiet omiidah, yhtelläh.

– Sinä olet se Jaanan fatierudovariššu, Mirja keksi silkeskie. – Nygöi minä mustoitin... Vikse minuh liittijät mustot ei oldu ylen pozitiivizet. Toinah se oli se piivonjuonduildu, konzu minä olin erehtynyh pieksämäh šokkua kogo horapajatandan tarbehelližuos.

Minul pidäs soittua Jaanale Germuaniech. Jaana oli tietostelluh Jukan kel. Jaanas vois suaha tärgiedy tieduo. Jaana vikse tiezi suuriman vuitin tapandah segavunnuos horas. Eihäi ozakkahas Germuanien-matkas äijjä vuotta mennyh.

Loppumatku meni vaikkani. Tahtoin panna por'atkah tiedoloi minun piäs mittuzeksetahto kogonažuokse kuulustelendoin iel. Poliiciiliägärin allustajan arvivon mugah Jukan piäh iškiettih tylčäl, ebämiäräzen muodohizel vešil ies vähästy ylähämpäi. Mahtolline tappai oli libo selgiesti Jukkua korgiembi – sit paikaloijois Antti olis ainavo mahto – libo sit Jukka oli istunuh libo olluh polvilleh. Yksikai ei kumardunnuonnu. Sit išku olis puuttunuh eri čuras.

Oligo Jukka sobinuh vastavundan randuteloile kenentah nengozen kel, kenenke häi tahtoi vastavuo kahtei? Libo oligo häi mennyh pihale muite vai da puuttunuh yllätetykse? Tiijustandah ei olluh muudu mahtuo, kui kova ruado, ristikanzoin pagizutandu da kuundelendu. Minun tässä sellitetyt hengirikokset oldih oldu prostoit: humalas veičči dovarišan ryndähäh libo kirves mučoin piäh. Tapandua net kai oldih oldu. Oligo tämä minun enzimäine piäniekoičendu?